

на стадії виникнення прикордонного інциденту, при ускладненні військово-політичної ситуації в регіоні, при введенні надзвичайного стану, при вирішенні завдань з охорони та оборони державних і військових об'єктів і при боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами бойовиків.

Практика свідчить, що основними формами спільного застосування силових структур у збройному конфлікті можуть бути: проведення організаційно-політичних і миротворчих акцій з метою запобігання збройному конфлікту, його локалізації і нейтралізації на стадії виникнення; боротьба з розвідувальною, диверсійно-терористичною діяльністю екстремістських сил; демонстрація військової сили; посилення охорони державного кордону; встановлення та підтримання режиму надзвичайного стану; бойові дії, що проводяться під час АТО (спільної спеціальної операції) об'єднаним угрупованням військ (сил) з розгрому незаконних збройних формувань; оперативні та службово-бойові дії Національної гвардії України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, що забезпечують дії з'єднань і частин видів Збройних сил України, родів військ і спеціальних військ; інформаційно-психологічні операції.

Антитерористична операція вважається завершеною, коли терористичну акцію припинено та ліквідовано загрозу життю і здоров'ю людей. Однак після її завершення може тривати ліквідація наслідків терористичної акції, якщо вона призвела до руйнувань, заражень, забруднень небезпечними речовинами, матеріальних і фінансових втрат.

Гіденко Євген Сергійович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗУПИНКА ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАТРИМАННЯ ЗЛОЧИНЦІВ ЯК ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ЗАХІД ІЗ ВИСОКИМ СТУПЕНЕМ РИЗИКУ

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський має право зупинити транспортний засіб якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення [1].

Під час виконання патрульними поліцейськими своїх професійних

обов'язків із забезпечення публічної безпеки, особливо, якщо мова йде про залучення їх до проведення спеціальних операцій, повсякчас виникає ризик із високим ступенем небезпеки. В основному патрульні поліцейські в Україні забезпечують безпеку дорожнього руху, а отже, найчастіше ризик стосується зупинки транспортного засобу. Високий ступінь ризику може виникнути раптово, коли поліцейський наближується до водія чи пасажирів, якщо поліцейський побачив в салоні автомобіля вогнепальну зброю чи інші предмети, які потенційно створюють небезпеку для життя та здоров'я поліцейського або громадян, а також у всіх випадках, коли особа, яка вчинила тяжкий або особливо тяжкий злочин втікає з використанням транспортного засобу. Тож, очевидно, що кожна зупинка транспортного засобу потенціює невідомий значний ризик для поліцейського.

Для успішного проведення зупинки в контексті забезпечення особистої безпеки поліцейського він повинен мати як тактичну підготовку, так і нормативно-правове обґрунтування своїх дій. На жаль, чинне законодавство нині не містить чіткої регламентації переліку дій патрульного, в тому числі, у нестандартних ситуаціях (алгоритмів), адже у зв'язку реформуванням міліції в поліцію на останніх не розповсюджується дія нормативно-правових актів, прийнятих до введення в дію Закону України «Про Національну поліцію». Зокрема, це стосується й Статут патрульно-постової служби міліції України від 28.07.94 № 404.

У зв'язку з вище зазначеним, у чинному законодавстві пропонується нормативно алгоритм дій поліцейського при зупинці транспортного засобу із високим ступенем ризику, коли є інформація, що особа, яка керує транспортним засобом озброєна або вчинила тяжкий чи особливо тяжкий злочин і переховується від органів правосуддя. Даний вид зупинки транспорту передбачає, що поліцейський може застосовувати вогнепальну зброю відповідно до ч. 12 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію»: «Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування» [1].

У цьому разі поліцейський повинен подати команди водію зупинити транспортний засіб, заглушити двигун, тримати руки на виду і повільно вийти з транспортного засобу. Зі свого боку поліцейський контролює поведінку водія, подаючи чіткі команди, контролюйте поведінку пасажирів. Потім наказує водієві пройти до патрульного автомобіля. При затриманні транспортного засобу може бути залучено два або більше патрулів.

Патрульні, які забезпечують прикриття, не повинні заважати патрульному, який вступає в контакт з водієм, подавати команди і контролювати підозрюваного. При затриманні транспортного засобу, залежно від ситуації, один або декілька поліцейських відповідають за фізичний контроль водія, а інші забезпечують контроль автомобілю та пасажирів.

Фізичне затримання підозрюваного патрульним, який контактував з водієм, має містити наступні обов'язкові елементи:

- патрульний основного підрозділу подає основні команди;
- подає команди особам, які знаходяться в транспортному засобі, вийти з нього, залишити ключі від автомобіля на даху транспортного засобі та підійти до патрульного на визначену ним відстань;
- подає команди стати навколішки, лягти на землю або інші команди залежно від ситуації яка склалася;
- слідкує за діями особи, яку виводять з транспортного засобу;
- за необхідності можливе залучення інших патрульних для фізичного затримання осіб;
- обличчя підозрюваного має бути спрямоване в напрямку патрульного автомобіля (в напрямку джерела світла);
- одягає наручники підозрюваному та переміщує його до патрульних автомобілів;
- використовує дозволені методи надягання наручників і проведення зовнішнього огляду підозрюваних на предмет заборонених речей;
- після виведення всіх осіб з транспортного засобу патрульний (контактуючий) подає команду особам, які можуть знаходитись в авто: «Ми знаємо що ви там, виходьте!». Цей спосіб дозволяє ввести в оману особу, яка може переховуватись в транспортному засобі навіть, коли ми більше не бачимо осіб у салоні авто;
- двоє патрульних проводять огляд автомобіля. Для цього до автомобіля затриманого підходять один патрульний з лівого боку, який був на місці водія, а другий патрульний з правого боку, який розташовувався на передньому пасажирському місці авто. Патрульні підходять до задніх дверей зупиненого авто під кутом 45°-60°, для того, щоб у них була змога продивитися салон авто до моменту зближення з ним. Цей метод підходу дозволяє патрульним безпечно наблизитись до транспортного засобу. Наблизившись до задніх дверей авто, патрульні одночасно відчиняють задні двері з обох сторін, якщо двері були закриті.
- тактичним кроком, не поспішаючи, патрульні мають перейти до передніх дверей, і так само одночасно відчинити їх, якщо вони зачинені, та проглянути передню частину салону автомобіля. По закінченні огляду транспортного засобу патрульні оглядають багажний відділ. Для цього, один патрульний бере ключі, які знаходяться на даху транспортного засобу і підходять до його задньої частини. Присівши відкривають кришку багажника.

Таким чином, вказана процедура повинна здійснюватися для забезпечення безпеки як самого патрульного поліцейського, так і слідчо-оперативної групи, які за допомогою патрульних проводять обшук транспортного засобу.

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII.